

1. Ricard Salvat davant el teatre municipal d'Aquisgrà (Alemanya), en una imatge d'arxiu no datada
2. 'Ronda de mort a Sinera' va trepitjar el Lliure el 2002
3. Ricard Salvat el 1992
4. 'Un dia. Mirall trencat' va ser l'última obra que va dirigir
■ ARXIU / ROS RIBAS / PERE VIRGILI

va formar un grup teatral amb la intenció d'arriscar. El 1959, en tornar d'Alemanya, posaria en pràctica tot el que hi havia après, que passava pel realisme èpic brechtian, una dicció acurada i la fusió de les arts damunt l'escenari.

D'Espriu a Handke

Va ser catedràtic d'arts escèniques a la UB (1973), on va estudiar filosofia. En aquells anys es va relacionar amb Feliu Formosa, Salvador Giner i Josep Maria Carandell. De seguida va coincidir amb Carandell en un camí comú: posar en escena teatre català. Espriu, Rusiñol, Rodoreda, Benguerel, Guimerà, Villalonga, Joan Oliver i Capmany van passar per les seves mans. Brecht, Handke, Sartre o Pirandello serien també objecte de la seva devoció. Un dels mèrits de Salvat és que es va creure la cultura catalana, la seva literatura, i la va tractar com es mereix, com poca gent de teatre d'aquest país ha fet.

Calixto Beito

L'última imatge que recordo de Ricard Salvat és el seu somriure mentre assistia a la funció de *Tirant lo Blanc* l'any passat al Romea. Jo mirava la funció des d'una llotja, quan el vaig veure assegut entre el públic: Ricard Salvat estava com un nen gaudint d'una representació embogida i plena de vitalitat com crec que també era el seu esperit. Amb els anys he arribat a la conclusió que la millor qualitat que pot tenir un director és conservar o recuperar la mirada entusiasta, sincera i entremaliada d'un nen. La mirada de Ricard Salvat aquell dia era així.

Escriure sobre un col·lega i especialment sobre algú amb la categoria humana i teatral de Ricard Salvat em provoca una sensació molt especial i un gran respecte. Ricard Salvat encarnava la rebel·lió artística, el corat-

ge, la passió i l'amor pel teatre, i ha estat un dels històrics del món de l'escena d'aquest país: escriptor i director, estudiós i dinamitzador de les arts escèniques.

No vaig tenir el plaer de parlar gaires vegades amb ell, però tot i les seves crítiques negatives a la meua feina en la direcció artística del Romea (algunes de les quals comparteixo), sempre va aconseguir motivar-me o fer-me conscient dels errors que de vegades podem cometre els que tenim la responsabilitat de tirar endavant grans institucions.

La pèrdua d'algú que estimava el teatre tant com ho feia Ricard Salvat deixa un buit insubstituïble dintre del panorama escènic català. No podem oblidar que en Ricard va ser un dels grans introductors del més gran dramaturg del segle XX (malgrat detractors i hiperfanàtics), Bertolt Brecht, i introductor de la cultura centreeuropea a Catalunya.

Comenta l'article a
www.avui.cat/56906

Una mirada entusiasta

L'època de Ricard Salvat és una època assedegada de noves influències, de grans canvis; i ell va representar un revulsiu per a la cultura teatral de Catalunya, una nova mirada, un nou plantejament del teatre. Això sempre resulta complicat, de vegades costa que la societat t'ho accepti, però en el seu cas diverses generacions han begut de la seva influència i dels seus ensenyaments. La pèrdua de Ricard Salvat em produeix una profunda sensació de buidor i tristesa. El seu alè ha desaparegut, però d'alguna manera una part del seu llegat roman amb nosaltres i tenim la feina de fer-lo arribar a les generacions futures.

Avui des de Berlín, ciutat que ell tant estimava, recordo les ocasions en què vam coincidir al vestíbul del Romea i les converses que vam mantenir, tímides i discretes, però sempre intenses. Des d'un Berlín nevant m'agrada imaginar el seu cabell blanc coquetament cuidat de gran *mattatore* passejant pel Berliner Ensemble. Aquesta nit em prendré una copa de Riesling per ell i per tot el que ha representat. Gràcies, Ricard.

"Amb el teatre català t'has de treure tot del cap, no hi ha vídeos per poder inspirar-se o copiar", deia.

El director d'escena se sentia maltractat, per l'arconament sofert. "Som un país maximalista. Som un país destructor. Som escorpinacis. Tenim complex de *colonizadito*: creiem que tot el de fora és millor", comentava. El cert és que estava molt interessat en el que passava aquí, i també en el que succeïa a fora, i últimament havia seguit de prop l'obra cinematogràfica de Marc Recha. I no s'estava de criticar la línia dels teatres públics. "No tenen memòria", comentava. Ell, que havia estat amic d'Espriu -"m'orientava i m'aconsellava"-, un altre dels grans d'aquests país enterrats doblement, sabia perfectament què significa l'oblit. El crític Gonzalo Pérez de Olaguer, a *Els anys difícils del teatre català*, deixa clar que les pro-

Salvat es va creure la cultura catalana, la seva literatura, i la va tractar com es mereix

postes de Salvat, a primers dels 70, estaven molt per sobre del que es programava aleshores.

Molts premis

Últimament estava immers en el projecte del Museu del Teatre Català, amb seu a Reus, encàrrec que li havia fet l'Ajuntament d'aquesta ciutat. Lamentablement, aquest projecte està aturat perquè la regidora de Cultura, Empar Pont, no ho veu viable sense el suport de la Generalitat i de l'Institut del Teatre. Aquest museu s'havia de nodrir de fons com ara el Teatre Fortuny, l'Institut del Teatre i la col·lecció privada del mateix Salvat.

El novembre passat va ser guardonat amb el premi Butaca d'Honor a la trajectòria teatral, únics premis nacionals concedits per votació popular, una distinció que es va guanyar a pols amb el seu mestratge i dinamisme mantinguts al llarg de moltes dècades, com es va poder comprovar el 2003, amb l'exposició que se li va dedicar a la Virreina.

El 1996 va ser guardonat amb la Creu de Sant Jordi i el 1999 va rebre el Premi Nacional de teatre. També va rebre la Medalla d'Or al Mèrit Artístic de la Ciutat de Barcelona, el 2003, i el premi Arlequí a primers del 2009. De vegades, algú té la sort de rebre els honors en vida, tot i que sempre, en casos com el de Ricard Salvat, facin curt. ■